

Bolagsstyrningsrapport

Bolagsstyrningsrapport 2008.

Inledning

L E Lundbergföretagen AB tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning ("Koden") i enlighet med NASDAQ OMX Stockholms ("Börsen") Regelverk för emittenter. Koden är ett led i självregleringen inom det svenska näringslivet och bygger på principen följ eller förklara ("comply or explain"). Det innebär att ett bolag som tillämpar Koden kan avvika från enskilda regler men då ska förklaringar avges där skälen till varje avvikelse redovisas. Denna bolagsstyrningsrapport har upprättats av styrelsen i L E Lundbergföretagen AB i enlighet med vad som följer av Kodens regler. Rapporten utgör inte en del av de formella årsredovisningshandlingarna och är ej granskad av bolagets revisorer.

Ansvarsfördelning

Ansvaret för ledning och kontroll av L E Lundbergföretagen AB fördelas mellan aktieägarna på bolagsstämman, styrelsen, dess utskott och verkställande direktören, i enlighet med svensk aktiebolagslag, andra lagar och förordningar, gällande regler för aktiemarknadsbolag, bolagsordningen och styrelsens interna styrinstrument.

Aktieägarna

I februari 2009 hade bolaget 13 758 aktieägare. De tio största ägarna hade ett totalt innehav motsvarande 78,3 procent av aktiekapitalet. Utländska investerare ägde cirka 5,2 procent av aktiekapitalet. För ytterligare ägaruppgifter se sidan 13 i årsredovisningen.

Bolagsstämman

Bolagsstämman är det högsta beslutande organet i L E Lundbergföretagen AB. Vid årsstämman som hålls inom sex månader efter räkenskapsårets utgång fastställs resultat- och balansräkningar, beslutas om utdelning, väljs styrelse och fastställs dess arvode, väljs i förekommande fall revisorer, behandlas andra lagstadgade ärenden samt fattas beslut om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare samt om andra förslag från styrelsen och aktieägare.

Samtliga aktieägare som är registrerade i aktieboken på en viss avstämningsdag och som anmält deltagande i tid har rätt att delta i stämman och rösta för det totala innehavet av aktier. Aktieägare kan företrädas av ombud.

Årsstämman 2008 ägde rum den 10 april 2008. Vid stämman framlades årsredovisningen och revisionsberättelsen. I anslutning härtill lämnade styrelseordföranden information om styrelsens arbete samt redogjorde för samarbetet med revisorerna. Vidare höll verkställande direktören Fredrik Lundberg ett anförande om koncernens verksamhet under 2007.

Revisorerna avrapporterade sin granskning till årsstämman genom avgiven revisionsberättelse och en muntlig redogörelse av arbetet under det gångna året. Vidare beslutade årsstämman om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare i enlighet med vad som framgår av sidan 45 i årsredovisningen. Årsstämman beslutade även att bemyndiga styrelsen att besluta om förvärv av egna aktier samt att godkänna köptionsprogram i bolagets dotterbolag Holmen AB jämte överlåtelse av aktier vid lösen av optionerna.

Valberedning

Mot bakgrund av aktieägarkretsens sammansättning har en valberedning inte ansetts behövlig. Förslag avseende val av ordförande vid årsstämma, styrelseval och revisorsval samt om arvode åt styrelseledamöterna och revisorerna lämnas därför av bolagets större aktieägare och presenteras i kallelse till årsstämma samt på bolagets hemsida. Bolaget avviker således från Kodens regler avseende valberedning.

Styrelsen och dess arbete

Styrelsens sammansättning

Bolagets styrelse ska enligt bolagsordningen bestå av fem till tio ledamöter med högst tre suppleanter valda av bolagsstämman för tiden intill slutet av nästa årsstämma. L E Lundbergföretagen AB:s styrelse, som utsetts av årsstämman, består för närvarande av nio ledamöter inklusive verkställande direktören. Ordföranden Per Welin var tidigare finanschef i shipping- och försäkringsbolag och bankdirektör i Göteborgs Bank. Gunilla Berg har tidigare bland annat varit vice verkställande direktör, ekonomi- och finansdirektör i SAS-koncernen och vice verkställande direktör och finansdirektör i Kooperativa Förbundet. Lennart Bylock har varit verkställande direktör, styrelseordförande och styrelseledamot i ett

stort antal bolag, varav flera varit börsnoterade. Mats Guldbrand har tidigare bland annat varit aktiechef vid AMF Pension. Tom Hedelius har varit verkställande direktör och styrelseordförande i Handelsbanken. Fredrik Lundberg är verkställande direktör i L E Lundbergföretagen AB. Sten Peterson är verkställande direktör i Byggnads AB Karlsson & Wingsjö. Bengt Pettersson har varit verkställande direktör och koncernchef i Holmen AB och styrelseledamot i Cardo AB. Christer Zetterberg har varit verkställande direktör och koncernchef i bland annat Holmens Bruk, PK-banken och AB Volvo. En presentation av de uppdrag som styrelsens ledamöter för närvarande innehar återfinns på sidan 78 och 79 i årsredovisningen.

I egenskap av verkställande direktör i L E Lundbergföretagen AB får Fredrik Lundberg anses vara beroende i förhållande till bolaget. Övriga styrelsemedlemmar är numera oberoende i förhållande till bolaget då den s.k. 12-årsregeln sedan den 1 juli 2008 har utgått ur Koden. Samtliga styrelseledamöter utom Fredrik Lundberg och Sten Peterson är oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare. Styrelsen uppfyller således de krav på oberoende som uppställs i såväl Koden som i Börsens regelverk.

Ordföranden

Vid årsstämman 2008 valdes Per Welin till styrelsens ordförande. Ordföranden organiserar och leder styrelsens arbete så att detta utövas effektivt och i enlighet med svensk aktiebolagslag, andra lagar och förordningar, gällande regler för aktiemarknadsbolag (inklusive Koden) och styrelsens interna styrinstrument. Ordföranden följer verksamheten i dialog med verkställande direktören och ansvarar för att övriga styrelseledamöter erhåller tillfredsställande information och beslutsunderlag. Ordföranden ansvarar för att styrelsen fortlöpande uppdaterar och fördjupar sina kunskaper om bolaget samt i övrigt får den utbildning som krävs för att styrelsearbetet ska kunna bedrivas effektivt. Ordföranden tillser även att styrelsens arbete utvärderas årligen.

Styrelsens arbete

Styrelsen fastställer årligen en skriftlig arbetsordning som reglerar styrelsens arbete och dess inbördes arbetsfördelning, beslutsordningen inom styrelsen, styrelsens mötesordning samt ordförandens arbetsuppgifter. Därutöver har styrelsen bland annat utfärdat en finanspolicy, en informationspolicy samt utfärdat skriftliga instruktioner avseende arbetsfördelning mellan styrelsen och verkställande direktören.

Styrelsen övervakar verkställande direktörens arbete genom löpande uppföljning av verksamheten under året, ansvarar för att organisation, ledning och riktlinjer för förvaltning av bolagets angelägenheter är ändamålsenligt uppbyggda och att det finns en tillfredsställande intern kontroll. Styrelsen ansvarar vidare för utveckling och uppföljning av bolagets strategier genom planer och mål, beslut om förvärv och avyttringar av verksamheter, större investeringar, samt ersättning till verkställande direktören i enlighet med de riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare som beslutats av bolagsstämman.

Enligt nu gällande arbetsordning ska styrelsen sammanträda vid minst fyra ordinarie tillfällen och vid ett konstituerande sammanträde per år. Vid behov ska extra sammanträden hållas för särskilda frågor. Antalet styrelsemöten uppgick 2008 till fem stycken. Styrelsen har ägnat särskild uppmärksamhet åt strategiska, finansiella och redovisningsmässiga frågor. Vid varje styrelsemöte har redogörelser dessutom lämnats över utvecklingen i Fastighets AB L E Lundberg och L E Lundberg Kapitalförvaltning samt i portföljbolagen.

Närvaron vid årets styrelsemöten har varit mycket god. Samtliga ledamöter har deltagit vid samtliga styrelsemöten, med undantag av Gunilla Berg som varit förhindrad att delta vid ett möte.

Koncernens ekonomi- och finansdirektör deltar vid styrelsemöten liksom styrelsens sekreterare som är en från bolaget fristående advokat. Andra befattningshavare i bolaget deltar vid styrelsens sammanträden såsom föredragande av särskilda frågor eller om så annars bedöms lämpligt.

Ersättning till styrelsen

Arvodet till styrelsens ledamöter valda av bolagsstämman beslutas av bolagsstämman på förslag av bolagets största aktieägare. Vid årsstämman 2008 beslutades att arvode till styrelsen, från årsstämman 2008 till och med årsstämman 2009, ska utgå med sammanlagt 1 575 000 kronor varav 350 000 kronor till styrelsens ordförande. Till var och en av övriga av årsstämman valda ledamöter, förutom verkställande direktören, ska utgå ett arvode om 175 000 kronor. Ingen ytterligare ersättning har utgått till någon styrelseledamot, med undantag för ersättning till verkställande direktören i enlighet med vad som framgår nedan.

Revisionsutskott

Styrelsen har prövat frågan om inrättandet av ett revisionsutskott och beslutat att inte inrätta ett sådant. Istället fullgör styrelsen i sin helhet de uppgifter som enligt Koden ankommer på revisionsutskottet. Detta fungerar väl i den relativt sett lilla styrelse som bolaget har och innebär dessutom att hela styrelsen har full insyn i och tar aktivt del i dessa viktiga uppgifter. Styrelsen har sålunda under 2008 bedömt systemen för intern kontroll avseende finansiell rapportering. Detta syftar till att säkerställa att verksamheten är effektiv och bedrivs i enlighet med lagar och förordningar samt att den ekonomiska rapporteringen är tillförlitlig. Styrelsen har tagit del av och utvärderat rutinerna för

redovisning och ekonomisk rapportering samt följt upp och utvärderat de externa revisorernas arbete, kvalifikationer och oberoende. Styrelsen bistår vidare koncernledningen med identifiering och utvärdering av de främsta riskerna i verksamheten och tillser att ledningen inriktar arbetet på att hantera dessa. Styrelsen har två gånger under 2008 haft genomgångar med och fått rapporter från bolagets externa revisorer, varvid en gång utan närvaro av verkställande direktören eller andra i bolagsledningen. Revisorernas rapporter har inte föranlett någon särskild åtgärd från styrelsen.

Ersättningsutskott

Frågor om ersättning och andra anställningsvillkor avseende verkställande direktören bereds av två styrelseledamöter, vilka för närvarande är styrelsens ordförande och Lennart Bylock. Beslut i dessa frågor fattas av styrelsen. Ersättning och andra anställningsvillkor för övriga ledande befattningshavare förhandlas och avtalas med verkställande direktören. Styrelsen har prövat frågan om inrättande av ett ersättningsutskott men har ansett att den beredning och kompetensfördelning som tillämpas avseende ersättningar är ändamålsenlig och bra. Styrelsen har därför inte funnit anledning till att ändra denna även om det innebär en avvikelse från Kodens regler.

Bolagsledning

Verkställande direktören leder och kontrollerar att verksamheten bedrivs i enlighet med aktiebolagslagen, andra lagar och förordningar, gällande regler för aktiemarknadsbolag, bolagsordningen och styrelsens interna styrinstrument samt i enlighet med av styrelsen fastställda mål och strategier. Verkställande direktören tar i samråd med styrelsens ordförande fram nödvändigt informations- och beslutsunderlag inför styrelsemöten, föredrar ärendena och motiverar förslag till beslut.

Verkställande direktören Fredrik Lundberg är född 1951, civilingenjör, civilekonom, ekon dr h c och tekn dr h c. Fredrik Lundberg är styrelseordförande i Cardo, Holmen och Hufvudstaden, vice ordförande i Handelsbanken och NCC samt styrelseledamot i Industrivärden och Sandvik. Fredrik Lundberg innehar direkt och via bolag 32 760 000 aktier i bolaget.

En närmare presentation av verkställande direktören och övriga ledande befattningshavarna finns på sidan 80 i årsredovisningen.

Ersättning till verkställande direktör och övriga ledande befattningshavare

Årsstämman 2008 beslutade om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare, vilka närmare beskrivs på sidan 45 i årsredovisningen. Även information om nuvarande ersättningsnivåer till verkställande direktören och övriga ledande befattningshavare finns på sidan 45 i årsredovisningen. Bolaget har inga utestående aktie- eller aktiekursrelaterade incitamentsprogram.

Förslag till riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare kommer att föreläggas årsstämman 2009 för beslut.

Aktivt ägande

L E Lundbergföretagen AB är aktivt ägare i portföljbolagen. I vart och ett av dessa bolag representeras bolaget av någon eller några av verkställande direktör, vice verkställande direktör eller styrelseledamot i L E Lundbergföretagen AB. Det aktiva ägandet utövas dessutom via deltagande i portföljbolagens valberedningar.

Internrevision

Bolaget har en enkel juridisk och operativ struktur och utarbetade styr- och internkontrollsystem. Styrelsen följer upp bolagets bedömning av den interna kontrollen bland annat genom kontakter med bolagets revisorer. Styrelsen har mot bakgrund av ovanstående valt att inte ha en särskild intern revision.

Revisorer

Vid årsstämman 2007 omvaldes auktoriserade revisorn Kjell Bidenäs samt nyvaldes auktoriserade revisorn George Pettersson som ordinarie revisorer med Carl Lindgren och Hans Åkervall som revisorssuppleanter, samtliga vid KPMG, för en mandattid om fyra år. Bland Kjell Bidenäs övriga större uppdrag kan nämnas Hyresbostäder i Norrköping och Enics Sweden. Bland George Petterssons större uppdrag kan nämnas B&B Tools, Holmen, Hufvudstaden och Seco Tools.

Revisionen avrapporteras till aktieägarna i form av revisionsberättelse som utgör en rekommendation till aktieägarna inför beslutspunkterna på årsstämman om fastställande av resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen, disposition av vinsten i moderbolaget samt ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter och verkställande direktören.

Arbetsinsatserna omfattar bland annat kontroll av efterlevnaden av bolagsordningen, aktiebolagslagen och årsredovisningslagen samt International Financial Reporting Standards (IFRS) och börsens rekommendationer, frågor rörande värdering av poster i balansräkningen, uppföljningar av väsentliga redovisningsprocesser samt av styrning och ekonomisk kontroll.

Bolaget har utöver revisionsuppdraget konsulterat KPMG i frågor som främst berör koncernredovisning. Storleken av till KPMG betalda ersättningar för de tre senaste åren framgår på sidan 47 i årsredovisningen. Som revisorer i L E Lundbergföretagen AB med dotterbolag är KPMG skyldiga att pröva sitt oberoende inför beslut att genomföra även andra uppdrag.

Bolagsordning

I bolagsordningen är bland annat fastslaget bolagets verksamhet, antalet styrelseledamöter och revisorer, hur kallelse ska ske till bolagsstämma, ärendebehandling under årsstämma och var stämma ska hållas. För nu gällande bolagsordning, antagen 4 april 2006, se bolagets webbplats, www.lundbergs.se under Bolagsstyrningsfrågor/Bolagsordning.

Information

Bolagets information till aktieägarna och andra intressenter ges via årsredovisningen, boksluts- och delårsrapporterna, pressmeddelanden och bolagets hemsida, www.lundbergs.se. På hemsidan finns också finansiella rapporter och pressmeddelanden för de senaste åren samt information om bolagsstyrning. Informationsgivningen i bolaget följer en av styrelsen fastställd informationspolicy.

Intern kontroll och riskhantering avseende finansiella rapportering för räkenskapsåret 2008

Enligt Koden ska styrelsen årligen lämna en beskrivning om hur den interna kontrollen, till den del den avser den finansiella rapporteringen, är organiserad.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön är grunden för den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen. Bolagets interna kontrollstruktur bygger bland annat på en tydlig ansvars- och arbetsfördelning såväl mellan styrelse och verkställande direktör som inom den operativa verksamheten. Policy och riktlinjer dokumenteras och utvärderas kontinuerligt av ledning och styrelse. Dessa styrande dokument samt genomarbetade processbeskrivningar kommuniceras via fastställda informations- och kommunikationsvägar och har därmed gjorts tillgängliga och kända för berörd personal.

Riskbedömning

Bolaget identifierar, analyserar och beslutar om hantering av risker för fel i den finansiella rapporteringen. Styrelsen behandlar utfallet av bolagets process för riskbedömning och riskhantering för att säkerställa att den omfattar alla väsentliga områden och identifierar vid behov nödvändiga åtgärder. Bolagets största verksamhetsrisker kopplas till fastighetsvärdering och finansiella transaktioner (framför allt avseende innehav av börsnoterade aktier).

Kontrollåtgärder

Bolaget har, baserat på gjorda riskbedömningar, fastställt ett antal kontrollåtgärder. Dessa är både av förebyggande natur, det vill säga åtgärder som syftar till att undvika förluster eller felaktigheter i rapporteringen, och av upptäckande natur. Kontrollerna ska även säkerställa att felaktigheter blir rättade. Som exempel på processer med väl genomarbetade kontrollåtgärder kan nämnas reparation, ombyggnad, underhåll och uthyrning i fastighetsförvaltningen och värdepappershanteringen i aktieförvaltningen.

Information och kommunikation

Den interna informationen och externa kommunikationen regleras på övergripande nivå bland annat av en informationspolicy. Den interna kommunikationen till och från styrelse och ledning sker bland annat genom att ledningen håller regelbundna informationsmöten. En annan viktig kommunikationskanal är bolagets intranät. Genom detta har samtliga medarbetare tillgång till aktuell information.

På intranätet publiceras interna policys, riktlinjer, instruktioner och motsvarande dokument som styr och stöder verksamheten.

Uppföljning

Bolaget utvärderar löpande den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen framför allt genom att ställa frågor och ta del av controllerfunktionens arbete.

Styrelsen erhåller kvartalsrapporter med ekonomiskt utfall inklusive ledningens kommentarer till verksamheten. Vid varje styrelsesammanträde behandlas den ekonomiska situationen. Bolagets revisorer medverkar vid styrelsemöten vid två tillfällen per år och informerar om sina iakttagelser om bolagets interna rutiner och kontrollsystem. Styrelsens ledamöter har då tillfälle att ställa frågor. Styrelsen tar årligen ställning till väsentliga riskområden och utvärderar den interna kontrollen.